

מסורת הש"ס

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים

ח.

עין משפט
נר מצוה

א) ופי' אורה מידו של הקדש"ה לו לזדיק כמו כי קין עור פני משה וסם חביון עורו אעפ"י שם אלף המקום עורו נלומד מוקף האור הגדול אלף הקדש"ה יומר מאלף הזדיק עורו ענך קרין) ה' לקמן קנ; א) לקמן לא; ב) מ"ה, ד) ונקמן וס"ג; ה) ד"ב י' ר"ה ד, ו) י"ה שלין מנסיקין, ו) וז"ל רש"י, א) ונקמן לא; ט) ופי' ה"ג, י) ש"פ, כ) ופי' מוס' ב"מ ד"ה שאלין,

תורה אור השלם

1. שבועת ימים שאר לא יקצא בבתים כי כל אכל מחמץ ונכרתה הפש הווא מעדת ישראל בגר ובאורח הארץ; שבות י"ט ויחפש בגדול החל ובקטן כלה ויפוצא הגביע באמתחת בתינו; בראשית מ"ד כ' ויהי קצת ההיא אפשי את ירדש על בנות ופקדתי על האנשים הקפאים על שמריהם הקארים בלבם לא יטיב יי ולא ירע; צניני א"ב 4. נר י' נשמת אדם חפש כל ידרי בטן; משלי כ כו 5. ונהג כאור תורה קרנים מידו לו וסם חביון עורו; חבקוק ג ד

מוסף רש"י

חמץ שנפלה עליו מופלת הרי הוא כמבויער. ואין צריך לעבור דלן כף עוד גל יראה (ב"מ נב).

מוסף תוספות

- א. והיא במקום מחיצה, ובצר חיצון משתמש בענין אכילתו ושינויים ושאר צרכיהם ובצר פנים מונחים הם בגויה ומצניע אותם שם. מי ה"ר; ב. דא הוה קאי אטתא לא שייך ביה צד חיצון וצר פנים; ד. ר"פ. ג. ומשני, דקאמר אינו צריך בדיקה דהיינו בכל ענין, מיידי דמיתתא והא דקאמר הכא וכו', דנקט עצים ואבנים וכו', כיון דמיליא. וכו'. ד. דקאמר חמץ שנפלה עליו מופלת. מוס' ה"ה; ה. בכך אלא לבדוק בעצמו וכו' דאיכא סכנה לא צריך. מי ה"ר.

רבינו חננאל

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואע"ג דק"ל חצר אינה צריכה בדיקה הואיל ועורבין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבוקת, אתא לא לאור החמה לאשמעין שבויה ביום בומן שחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. לקמיה מפרש מאי מעליה מאבוקה: לאורה נבדקת. לאור שלה נבדקת ואין צריך להציא לה אור הנר בלילה אלא בודקה ציוס: ודאיכא. בלילה מקום נבדק לא סגי לה לאור הארובה: אי נימא לפדי ארובה. נגד החור ממס אומאי לא היינו אכסדרה: לנדין. של חור: ונוגה. של עמיד לנדיקס כאור של שבעת ימי בראשית יהיה: קניס. מלשון כי קרן עור פניו (שמות לז). וזהו ציוס מיד הקדש"ה לו לנדיק מויו של הקדש"ה ילכו וזהו ציוס להקרין פני הנדיקס ולא יהיה אורס שיה לאורו אלא כנר בפני האבוקה: אורו לאחרי. ואדם האוחזו לפניו הוא

בדק הלך אין יפה לבדיקה: צעיס. מתירא של עיפי ריה: הצית ואין לכו על הבדיקה יפה: הוי משך נהויר. אור הנר נמשך ומאריך במקומו ואינו דולק בקפיות אלא נח במקום אחד: מיקטף איקטופי. נפסק וקופץ ממיד. לשון הקוטפים מלוח (איב ט): כל לאיווי מאי. ללא תנא מקום ו: סמכניס צו כו': חורי. סכנול: העליונים והסחונים. הגבוהים יותר מדאי והנמוכים יותר מדאי ואין נוחין להשתמש אין צריך לבדוק: וגו ה"י. אע"פ שהוא נמוך הואיל ומשופע אין צריך לבדוק אצל שאר גגין שלהן לא היו משופעין: י"ע. אכפריי: גג המגדל משטייר של עץ שנחמס לתוכו כלים ואוכלים תוכו צריך בדיקה ולא גגו: ורפס צק. שאס היה שם חמץ הצהמות אכלוהו: ולולין. מקום דירת תרגולין. ומסנן. בית המכין דמה דרכו של חמץ שם וכן אולרות יין ושמן: חולוקס. מעמידין אותה במקום מליה לתלק תשמישי הצית ואורחא דמילתא נקט: ומפסק. יש הפסק צין שוליה לקרקע כגון שרגליה גבוהים למטה: עד מקום שידו מונע. כגון שהכותל עז הרבה: ומפסק. יש אור צין שוליה לעצם: קשיא חורין אחורין. דא תנא הכא חורין צריכין בדיקה: ה. דקמני לעיל אין צריכין צעילא ותמאי שאין נוחה תשמישתן דקמני צהדיא והא צאלנעי שנוחיס להשתמש: דמליא. שגבוהה הרבה ויש אור תחתיה אף על פי שיש קלת אור אין נוחה תשמישתה: במספיק. אורר תשמישתה הימנו יין לשולתו צריך בדיקה פעמים שהשמש נכנס להציא יין כשהוא כלה על השולתן ופתו צידו: יש קבע לאכיל. ידוע הוא כמה שמן צריך לכך וכן צמי אדם ומציא קודם סעודה ואין צריך לעמוד מן השלחן ולהציא אצל יין און קבע לשמיה

פעמים ששמית סעודה [ו] מרובה משל אמתול ואין השמש בקי בצד: עשו אולרות שגר כנצל להצריך בדיקה צמסתפק כאולרות יין בארץ ישראל דכיון דרגילין צו אין קבע לשמיתו: ה. בצד. צו אין להם קבע ואומד ואין צריך לעמוד ולהציא צאלנעי הסעודה: וזערי. אין להם קבע ואומד וצריך לעמוד ולהציא: צי מלחי. צית המלח: וצי קיני. שעה צריך בדיקה לפי שזעומ מתוך הסעודה להציא מלח וריות: דנפל. אס נפל הענין אין מחיצין אותו לבדוק אס גל אכניס אלא למלחית העין אצל לא להכניס ידו צניניה ומתחלה כשהיה הכותל קיים נשתמש בחוריו ועכשיו נפל ויש שם סכנת עקצים שדרכן לימלא צאלפות וצגלין: צשאין הכלל יכול לחפש אחריו. הכי מפרש לה ר"ש"י צ"ב צ"ב ומניא כמה חפשת הכלל שלשה טפחים: שמה סאכד לו מחט. קודם לכן ואמי השתא לעיוני צמרה ויכין דמתכוין אף למחט לאו שלים מלוא הוא וצרכו לאו שלים מלוא הוא הערה"ב

מטה החולקת בתוך הבית ומפסקת. פרש"י דלענין תחתיה מיידי וקשה דלפי' לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ותו לא אלא י"ל חולקת בתוך הצית ומפסקת היינו שמונחת צאלנעי הצית וחולקת היינו שמונחת מכותל לכותל^א ואינו יכול לעבור מלד אחר אלא על גבי המטה או ישות ויעבור תחתיה וקאמר דלן צריך בדיקה ללד הפנימי וכן משמע צירושל^ב וצתוספתא^ג דקאמר רשב"ג אומר מטה שהיא חולקת בתוך הצית ועצם ואכניס מונחים תחתיה בודק לל החיצון ואינו בודק לל הפנימי^ד ומתוך הירושלמי משמע דצריכא דקמני צה עצים ואכניס גרם אין צריך בדיקה והא ללא משני הכא שיש עצים ואכניס משום דלא משמע ליה שצניל כן אין צריך בדיקה^ה [אלא] משום דלן דרך לשות ולעבור תחת המטה ומשני הא דמילתא תמס צריך בדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעבור תחתיה צלל שחיה אי נמי צמילתא א"ל דלא יחא לעלות על גצה ולעבור וי"ס דגרסי אין צריך צקמיתא וצבתרימא^ו צריך ולפי גירסא זו נקט עצים ואכניס סדורים תחתיה לרבותא ור"מ גרס צתרימא^ז אין צריך ופיך מהא דצקמיתא לא צעינ עצים סדורים וצבתרימא^ח צעין: ה. כהא בשחב"ב יבולא חפש אחריו. ולכן אינו פטור אלא מפני הסכנה והא דמשמע צני מפותל דאס הכלל יכול לחפש אינו כמבוער וצריך לעבור ולא מייסטר מפני סכנת עקצ צארי שאני תמס דודאי איכא חמץ^ט העירמוהו סמכיס^י להשכיך פועלים צמלא ותנינא אצל הכא שאין חמץ ידוע לא העירמוהו^י:

והשאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין אחורין חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמילתא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חיאי עשו אוצרות שגר בבבל באוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בווטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למח לי בדיקה והתנן^ב חמץ שנפלה עליו מופלת הרי הוא כמבויער התם שאין הכלל יכול לחפש אחריו הכא כשהכלל יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר^ג שלוחי מצוה אינן ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא^ד האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאחיה בן הערה"ב הרי

השאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין אחורין חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמילתא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חיאי עשו אוצרות שגר בבבל באוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בווטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למח לי בדיקה והתנן^ב חמץ שנפלה עליו מופלת הרי הוא כמבויער התם שאין הכלל יכול לחפש אחריו הכא כשהכלל יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר^ג שלוחי מצוה אינן ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא^ד האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאחיה בן הערה"ב הרי

השאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר מטה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטה אמטה קשיא חורין אחורין חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטה אמטה לא קשיא הא דמילתא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חיאי עשו אוצרות שגר בבבל באוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בווטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למח לי בדיקה והתנן^ב חמץ שנפלה עליו מופלת הרי הוא כמבויער התם שאין הכלל יכול לחפש אחריו הכא כשהכלל יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר^ג שלוחי מצוה אינן ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא^ד האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאחיה בן הערה"ב הרי

בט א מ"י שם ה' ד טו"ש"ע שם ספ"ק: ב ג ב"מ מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: ג ד מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ב"מ מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ד מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ה מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ו מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ז מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ח מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק: גה ט מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: גה י מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק: ח

לעני רש"י

אנפריין [אפריזין]. יציע. מישטייר. ארון כלים.

רבינו חננאל (המשך)

בנו. וכן באבוקה א"ע"ג שהאבוקה להבדלה מצוה מן המבוחר אין בודקין אלא בנו. דמשך תורה ואורו לפניו ויכול להכניס בחורין ובסדקין. תנו רבנן חורי הבית העליונים כ"י. פירוש העליונים שאין יד מנעת להשתמש ע"ס. וכן התחתונים ע"ס הקרקע. והנה שאין בני אדם משתמשין בו וכן ה"ע. וזה היציע שם לו שלש שבות יציע יציע והתא. יציע דכתיב היציע והתחתונה וגו', והוא מפורש ב"פ המבור את מטה בתחתו. וכן הרפת כדכתיב ואין בקר ברפתים. ולולין כדכתיב ובכללים יעלו אל התיכונה. ומתכן כמשמע. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכניסין בהם בכל שעה. דליכא למיחש שמה נכנס אדם לשם בפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטה החולקת בבית, אם היא מוטלת בקרקעית הבית ומפסקת, כלומר היא מיושבת מן הכותל של בית עד הכותל שכנגדו ואין אדם יכול לעבור אלא תחתיה ולא צריכיה, כל הבית שהוא אחורי אותה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מיליא. עד שיהיו עצים ואבנים סדורין תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אוצרות יין ושמן במסתפק מהן, וכן אוצרות שגר בבבל, ובי דגים קטנים ובי ציבי ובי תמרי ובי מילחי ובי קירי, כלן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור שפנל עכשיו, ואע"פ שהכלל יכול לחפש אחריו, דחיישין לסכנת עקרב. ואע"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינן ניווקין, חיישין שמא יתכרך לחפש אגב חיפוש החמץ על מחט שאבדה לו קודם לכן. ואמרין וכה"ג לאו מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או בשביל שאחיה לעולם הבא הרי זה צריך גמור.